

Gästarbetarna kastas ut

De som byggde Dubai är fattiga gästarbetare från södra Asien. Enligt flera rapporter börjar de nu skickas hem.

Mitt i den globala ekonomiska krisen invigs en rekordskyskrapa i Förenade Arabemiraten. Burj Dubai är högst i världen – och byggd på ett skuldberg. Här bland avsomnade byggkranar finns också en annan berättelse: de arbetslösa och skuldsatta migrantarbetare som byggt staden och som nu skickas hem.

Tre år efter specialbilagan om det lilla schejkdömet återvände Arbetaren till Dubai.

AV MARTIN SCHIBBYE (TEXT) OCH JONAS GRATZER (FOTO)

Rajan Singh greppar det tejpade och nötta slagträet med båda händerna. Kramar det ännu lite hårdare och kisar mot den sjunkande solen. Med en knykig rörelse tar Kamir Bashar några snabba steg i ökendammet och slungar iväg bollen. En sekund och det väljudandet ljudet av läder mot läder senare, kastar slagmannen slagträet i backen på den stora parkeringsplatsen.

– Det är för mörkt för cricket, jag ser inte ett skit!

Rajan Singh och Kamir Bashar är två av 300 000 arbetare som lever i arbetslägret Sonapor i utkanterna av Dubai. Namnet är hindi och betyder ”staden av guld”. Men allt är täckt av sand. Nästan alla byggnadsarbetare i lägret är från länder där cricket är nationalsporten: Indien, Pakistan, Bangladesh och Nepal. Hade de haft tid att sätta upp ett korplag hade de varit oslagbara. Nu är de förbjudna att ens bilda en fackförening.

– Jag tror aldrig det har spelats så mycket cricket i lägret som i år, säger 30-åriga Karnelu ”Tipi” Sugathan, som står och ser på medan skymningen sänker sig.

LÄNGE SÄG DET BRA UT. Långt in på hösten 2008 hade Dubai lyckats undvika att dras med i den finansiella tsunamin. I oktober 2008 presenterades planer på ännu en kilometerhögt skyskrapa och i november förra året gick ett 15 miljoners dollarskalas av stapeln. 1,7 ton hummer staplades upp på silverfat på Atlantis hotell och kröntes av ett timplängt fyrverkeri som ska ha varit synligt från rymden. Men lagom till årsskiftet var börsen i fritt fall. Festen var slut. Bubblan hade spruckit.

Dubais ledning svarade på krisen med att lägga fram en ny presslag som hotade med böter i miljonklassen om tidningarna skadade landets rykte – det vill säga skrev om eländet. En annan lag gjorde det olagligt att avskeda lokalbefolkningen och en tredje gjorde det lättare att skicka hem de så kallade gästarbetarna – vilka utgör 95 procent av landets befolkning.

Att byggprojekt för 355 miljarder dollar har avbrutits det senaste året märks i arbetslägret. Självordsstatistiken och antalet konflikter om uteblivna löner och försvunna arbetsgivare har skjutit i höjden.

Rajan Singh och Karnelu Sugathan är glada över att fortfarande ha jobb. Om några timmar väntar ett tolvtimmars nattpass med att sprutmåla en kvadratkilometer av det betongfundament som bär upp stadens nybyggda tunnelbana.

– Det måste ske på natten för att inte färgstänk ska hamna på förbipasserande bilar. Då stämmer de oss, säger Karnelu Sugathan och sätter på tevatnet i det stökiga kollektivköket som delas av flera hundra arbetare.

Alla med olika stora skulder till arbetskraftsrekryterare i Indien.

– Visumet till Dubai kostade mig 13 000 kronor och jag tjänar 1 400 kronor i månaden. Snart har jag betalat av kostnaden för att ta mig hit, säger Karnelu Sugathan och slår sig ned på cementgolvet i det 20 kvadratmeter stora rummet med tre väningsångar.

– Och då är det plötsligt dags att åka hem, lägger han till sarkastiskt.

Fönstren är täckta med upptejpade tidningar från Indien, för att hålla solljuset ute. Ett litet altare med ljus som ska skydda mot olyckor på arbetsplatsen flämtar i ett hörn. I ett annat står en säck med ris. På väggen sitter en kalender. På frågan om de räknar dagarna skakar alla på huvudet.

– Tvärtom, vi vill gärna stanna längre, säger 24-åriga ungarlen Siju som inte vill uppge sitt efternamn och sätter sig sömndrucken upp i överslafen.

Fakta Schejkdömet Dubai

Dubai är ett av sju schejkdömen i Förenade Arabemiraten. Schejkerna styr sina egna emirat. Det finns inga politiska partier.

Språk: Arabiska (officiellt) men även persiska, engelska, hindi och urdu.

Dubai: 3885 km², 1,1 miljoner invånare (av vilka 880 000 är från Asien, Afrika, Europa, och Nordamerika). Förenade Arabemiraten har drygt fyra miljoner invånare.

Statsskick: Dubai ingår i Förenade Arabemiraten, en federation av sju schejkdömen. De andra är Abu Dhabi, Ajman, Fujairah, Ras Al Khaimah, Sharjah och Umm Al Quwain.

Statschef: President Khalifa bin Zayid al-Nuhayyan (sedan 2004). **Regeringschef:** Premiärminister Muhammad bin Rashid al-Maktum (sedan 2006). **Ekonomi:** Olja, ”vidareexport” av andra varor, finansservice, turism. Oljans del av BNP har sjunkit till knappt sju procent jämfört med 20 procent år 1990. **Historia:** Förenade Arabemiraten hette innan självständigheten 1971 Trucial Oman och hade då varit brit-

Han kom hit med förhoppningen om att tjäna pengar för att återvända som en ”Gulfman” i kostym efter ett par år. Men nu är han nöjd om han kommer hem skuldfri. Alla i rummet tillhör den 25 000 man starka styrka som bygger Dubais tunnelbana. Att lönen är låg är ett mindre bekymmer säger han och visar annonser han klippt ut för medel mot tunnhårighet.

– Utan här är jag körd. Ingen i Kerala kommer att vilja ha mig så här, säger han och drar med handen över flinten.

Utöver lägret står bussar uppställda för att köra nattarbetarna till tunnelbanebygget. På hållplatsen har den indiska ambassaden köpt annonsplats. Och de gör inte reklam för billiga hemresor: ”Death formalities after office hours call 050-734 76 76”.

– För att förstå varför vi arbetar här måste du resa till Kerala. Vi har haft journalister här från hela världen som förfasats. Men förklaringen finns inte här. Vi kom hit för att vi var arbetslösa, säger Karnelu Sugathan och kliver på bussen.

FÄRDEN FRÅN SONAPOR genom den arabiska natten är kantad av hundratals lyftkranar som stannat i en obekvämlig rörelse, tysta cementblandare och tomma byggnadsställningar. Ofärdiga skyskrapor står skuldra vid skuldra i stram givakt. En ihållig terrakottaarmé av stål, betong och glas är spären

tiska protektorat sedan 1892. Statschefer sedan 1971 har varit schejkerna av det största schejkdömet, Abu Dhabi, men samtliga sju schejker ingår i ett styrande råd. De sju schejkdömena åtnjuter dock stor inre autonomi.

Källa: SvD, NE

”Efter flera strejker pågick diskussioner om att tillåta kollektivavtal. Men i stället fick vi en ny lag om strejkförbud, med ett tillägg om deportering för strejkledare.”

Nhel Morona, generalsekreterare för Migrante Dubai.

Efter en okontrollerad kreditmarknad. Spjutspetsen Burj Dubai, en omöjlig bönstjälk till huskropp strävar ofattbara 818 meter upp i natthimlen. På en generation har Dubai gått från en sömnig stad mitt i öknen till den mest spektakulära byggplatsen i världen.

Men för vem har migrantarbetarna byggt denna skog av skyskrapor? Krisen satte igång en yrvaken diskussion i Dubai om vilka man är och om behovet av stadsplanering och institutioner. Förvirringen fick regeringen att utse 2008 till ”National Identity Year” och emiraterna, som endast utgör 5 procent av befolkningen, rynkade sina pannor på seminarier ledda av kulturdepartementet. För även om landets infödda medborgare får fri sjukvård, fri utbildning och barnbidrag tills de dör, så svarar det inte på frågorna ”vilka är vi och vart är vi på väg?” Det omfattande privilegiesystemet för emiraterna kritiserades också på seminarier för att vara kontraproduktiva och vaggas in nationen i en falsk trygghet.

Mellan raderna fanns även en skräck hos den arabiska lokalbefolkningen för att gästarbetarna, som möjliggör lyxlivet, helt enkelt skulle ”ta över”.

I **DET GIGANTISKA** köpcentrumet Mall of Emirates har personalen på H&M annat att tänka på.

– Vem ska köpa allt det här? undrar Sam och staplar Levisjeans på hög. Han vill inte uppge sitt efternamn då han inte får uttala sig som anställd.

Ingen verkar handla trots att det är rea på rea på rea. Sam kom hit från Damaskus 2006 där han har en liten lägenhet nära Umayyadmoskén. Drömmen var att tjäna pengar, men hittills har han bara dragit på sig skulder.

– Alla är på väg härifrån nu. Förr var det billigt, det gick att tjäna pengar men i dag tvingas jag låna varje månad för att ha råd med hyran, säger 28-åriga Sam.

Svalkan gör konsumismens katedraler till naturliga samlingsplatser. År 2005 intervjuade David Jonstad, för Arbetarens Dubaibilaga, Nhel Morona, generalsekreterare för den filippinska organisationen för migrantarbetare, Migrante Dubai här. Fyra år senare är organisationen fortfarande förbjuden och över en kaffe på Starbucks i skydd av köpcentrumets anonymitet, förklarar Nhel Morona att mycket är sig likt: fackliga rättigheter existerar fortfarande knappt och de som försöker organisera sig gripas, får öngloben skannad och deporteras.

– Efter flera strejker under 2006 pågick diskussioner om att tillåta kollektivavtal. Men i stället fick vi en ny lag om strejkförbud, med ett tillägg om deportering för strejkledare.

Nytt är däremot att det bildats två myndigheter för att hantera arbetsrättsliga konflikter. 140 inspektörer har anställts för att hålla koll på de 240 000 byggnadsföretagen

verksamma i landet. Människorätsorganisationen Human Rights Watch konstaterade lakoniskt i rapporten *Building towers cheating workers* från 2007 att de inte funnit ett enda fall där någon arbetsgivare har bötfällts eller fängslats som ett resultat av inspektörernas arbete.

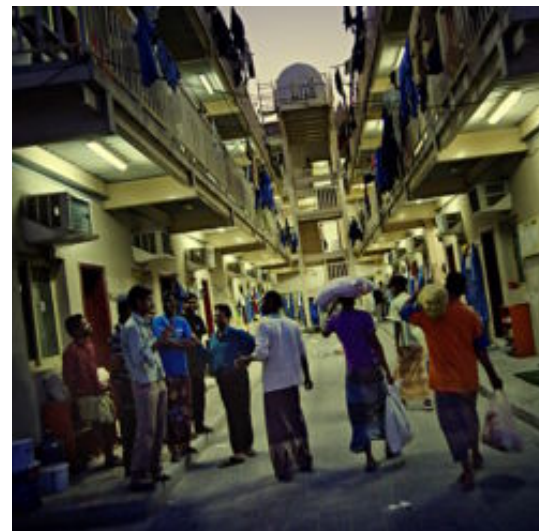
– Arbetsrättsligt är situationen densamma, men det finns en avgörande skillnad, nu hörs migrantarbetarnas röster över världen. Våra problem är inte okända och vi

Nhel Morona är ordförande i Migrante Dubai. Att arbeta fackligt i Dubai har ett högt pris. Som mest hade organisationen över 200 medlemmar. I dag består den av 47 personer.

Byggnadsarbetaren Tipi förbereder sig inför kvällens arbetspass.

Arbetslägret Sonapor. Dubais fastighetsbubbla har punkterats och många byggprojekt har avstannat.

Fakta Dubai och den ekonomiska krisen

■ **Enligt en uppskattning av The Middle East Economic Digest** så har byggnadsprojekt till ett värde av 335 miljarder dollar avbrutits eller avstannat under 2009 i Dubai. *Time* beskrev i oktober förra året staden som en futuristisk festjätte spökstad – plågad av sandstormar. Den globala finanskrisen har med andra ord punkterat fastighetsbubblan, vilket gör att många byggprojekt helt stoppats, medan andra fortskrider, sak-

tare än vad som planerats. Det statligt ägda byggbolaget Emaar backade cirka 80 procent på Dubaibörsen under 2008 och byggbolaget Nakeel, som bland annat ansvarar för bygget av de konstgjorda ”palmöarna” har slut i kassan. I och med Dubais finansiella kollaps har grannemirater Abu Dhabi kommit till undsättning med stora lån.

■ **FN:s internationella arbetsorganisation ILO**, var-

nar nu för att den ekonomiska krisen kommer att slå särskilt hårt mot världens 100 miljoner migrantarbetare. Många av dem har väntat sig färre arbetstillfällen, sämre arbets- och levnadsförhållanden.

Förutom mot migrantarbetarna själva riskerar krisen att slå mot deras familjer i ursprungsländerna, vilka ofta är beroende av de pengar migrantarbetarna sänder hem.

lider inte i tysthet, säger Nhel Morona med eftertryck.

Men varför har då så lite hänt? Nhel Morona menar att det beror på att det inte finns ett civilsamhälle som kan fånga upp missnöjet eller några myndigheter som ställs till svars inom landet.

– De enda gångerna det hänt något är när arbetarna själva helt enkelt lagt ned arbetet, säger Nhel Morona.

I oktober 2007 tog tålamodet slut för

40 000 indiska arbetare anställda av Arabtec. 3 000 av dem arbetade på Burj Dubai som invigdes den 4 januari i år. Kravet var att lönen skulle höjas från 1 400 till 2 300 kronor i månaden. Frånvaron av en fackförening gjorde att det indiska konsulatet fick agera medlare i konflikten. Efter en vecka gick arbetsgivaren med på en 20-procentig löneökning och kostnaden för att bygga de sista tio våningarna steg med 1 procent.

– Under förra året har den ekonomiska krisen satt tydliga spår i arbetet, berättar Nhel Morona.

Just nu arbetar han dygnet runt tillsammans med det filippinska konsulatet med att lösa hemtransporten för 137 landsmän som betalat 50 000 kronor var till en rekryterare för utlovade jobb som busschaufförer i Dubai.

– När de anlände fanns det inga jobb, så de hamnade i ett läger i öknen utan elektricitet, säger han.

Att arbetet gett resultat visade sig också när han i år fick avslag på sin ansökan om visum för att resa till en internationell konferens i Aten för migrantarbetare.

– Vår regering måste sluta sälja oss som billig arbetskraft. Vi måste organisera oss bättre globalt, säger Nhel Morona och tar upp mobilen som vibrerar av ett inkommande samtal.

Efter att ha avslutat, säger han förundrat:

– Ibland undrar jag hur de fått tag i numret. Men det sprids från mun till mun. Det krävs ett stort mod att ringa och det första rådet jag ger hembiträderna är att radera numret i samtalslistan och att gömma telefonen, avstängd på en säker plats.

PÅ DEN 12:E VÅNINGEN i grannemirater Sharjah står det filippinska hembiträdet Marylyn DioQuino och sträcker sig för att nå att torka hela glasrutan. Utanför breder stadens skyline ut sig. Sharjah var den gamla huvudorten i området som numera har blivit utkonkurrerad av det offensiva Dubai. I dag är hennes lediga dag vilket innebär att hon jobbar för andra familjer än den hon är stationerad hos.

– Jag lämnade Filippinerna som 24-åring, i dag är jag 36, säger hon och konstaterar att hon jobbat utomlands i nästan hela sitt vuxna liv.

Hon bor tillsammans med åtta andra hembiträden i en lägenhet med ett rum och kök. För 1 400 kronor i månaden jobbar hon och hennes kollegor sju dagar i veckan. 15 timmar per dygn. Hennes man jobbar på en konservfabrik i Taiwan och hennes sjuårige son tas om hand av mormor i Filippinerna.

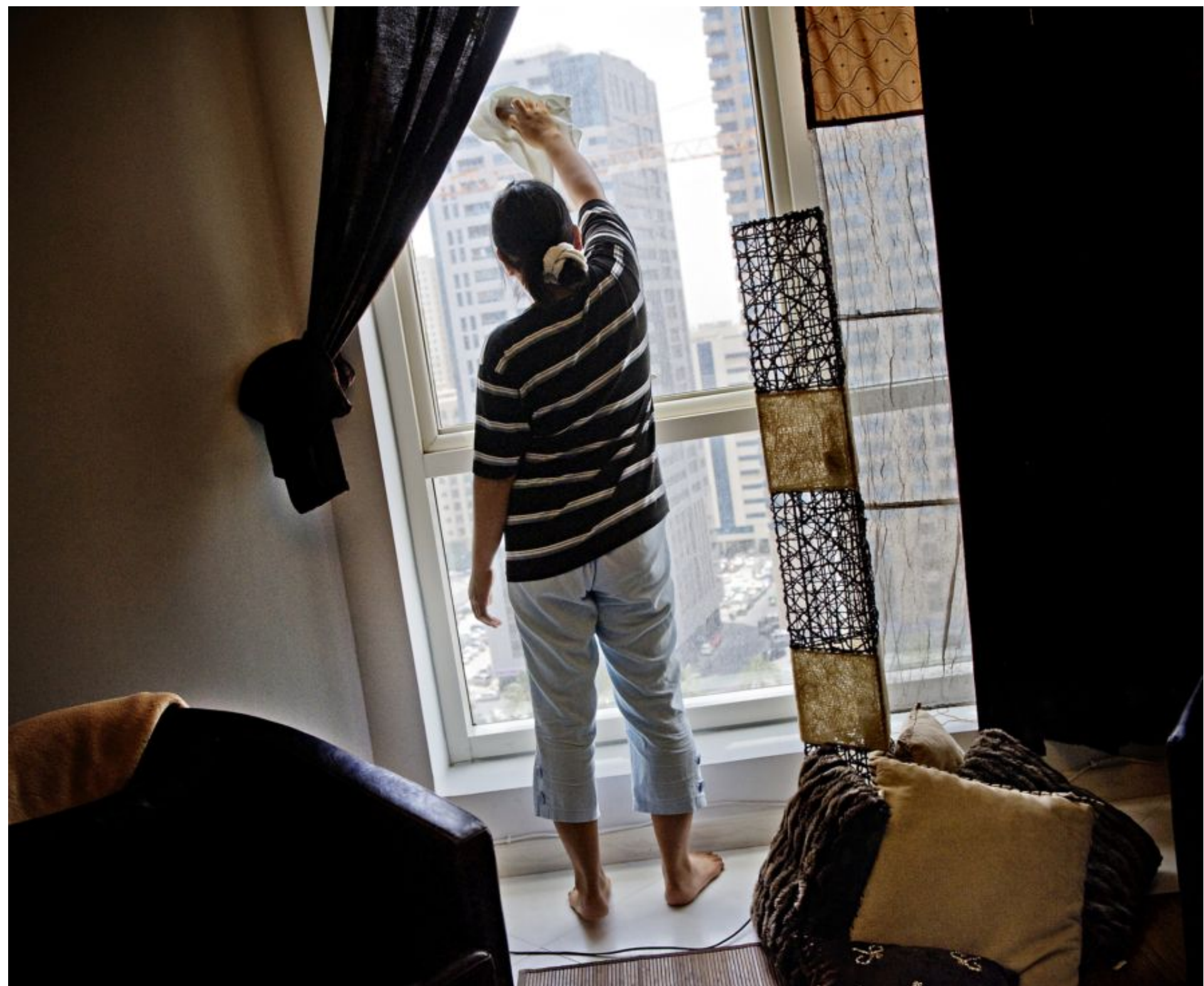
– Men han är ”Made in Taiwan”, säger hon och gapskrattar.

– Jag har inte sett honom sedan 2006, men jag gör det här för honom.

Hon är inte ensam. Inkomsterna från de filippinska hembiträden i Dubai blir till miljardinkomster för hemlandet. Filippinernas president Gloria Arroyo har gett garantier till Dubais regering att förse dem med effektiva hemarbetare och utvecklat en

”Visumet till Dubai kostade mig 13 000 kronor och jag tjänar 1 400 kronor i månaden. Snart har jag betalat av kostnaden för att ta mig hit.”

Karnelu Sugathan, migrantarbetare från Indien.

Marylyn DioQuino arbetar som hembiträde i grannemirater Sharjah. Hembiträden omfattas inte av arbetskraftslagar utan får förlita sig på FN:s konventioner om mänskliga rättigheter.

ideologisk hjältinnestatus för migranterna som 2008 skickade hem 16 miljarder dollar till Filippinerna.

Till skillnad från byggnadsarbetare omfattas inte hembiträden av landets anemiska arbetskraftslagar. Det enda hembiträden har att luta sig mot är FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna.

– Jag skulle aldrig rekommendera någon att komma hit till Dubai och jobba, säger Marylyn DioQuino.

SOLEN RESER SIG över tunnelbanebygget och rännilen med bilar och bussar från förör-

terna in mot Dubai växer sakta till sig. Det indiska arbetslaget har snart varit igång i nio timmar. När den vita färgen torkat och byggdammet har lagt sig kommer tunnelbanenätet i Dubai att bli det längsta förarlösa i världen, luftkonditionerat och utrustat med trådlöst internet. Den 9 september förra året öppnade de första linjerna och i vår ska allt vara klart. Då får Karim Bashar, Karnelu Sugathan, Rajan Singh och Siju packa ihop och åka hem till den indiska delstaten Kerala.

De är inte ensamma. Befolkningen i Dubai väntas minska med 8 procent i år

enligt Gulf Research Center. Men trots den ekonomiska krisen är stadens ledning optimistisk och räknar med att ekonomin ska växa med mellan 2–4 procent i år. Men för de legioner av återvändande migranter väntar ett liv i arbetslöshet och fattigdom när de kliver av flygplanet i Kerala.

På trottoaren sitter Kamir Bashar och pustar ut efter nattens arbetspass med hjälmen i knäet.

– Jag vill inte resa hem, jag behöver pengarna.

reportage@arbetaren.se

Fakta Vill växa snabbt

■ **Dubais ledning** räknar med att staden ska bli världens snabbast växande. 2015 ska Dubai rymma elva miljoner invånare, att jämföra med dagens 1,4 miljoner. 2012 kommer staden att ha fler än 30 byggnader som är över 300 meter höga.

■ **Att konstbevattna** enorma trädgårdar i ett ökenområde där dricksvatten är dyrare än bensin har ett pris. Förenade Arabemiraten, där Dubai ingår, gör störst ekologiskt avtryck av alla världens länder räknat per invånare, enligt Världsnaturfondens beräkningar.